

Kaarita Saada-kariwai Hebrewnao Ati'o

Di'oraz kaarita daua'o

Aonaa uaitapa-kaao kanom saadanii wuru'u di'oraz kaarita Hebrewnao ati. Mazan wuru'u pidan saada'oraz aitapa'o na'apam Hebrewnao di'itinpan Kaimana'o Kuwai dau'u, Jesus Christ daua'oraz. Īnao dakota-kariwainauz Jewnao kii na'iki Israelitenao kii kapam.

Aizii Hebrewnao, ĩaitapanii ipai wuru dau'ana'a Kiwiitapa'oraz Covenant. Wuru'u Kiwiitapa'oraz Covenant,* uruu Moses tominapa-kida-kinaaz Israelitenao. Mazan Moses, Tominkaru poitoru karikaonan uruu. Mazan Jesus, uruu Tominkaru dani pa'an. Utominapa-kida pidannao Pa'ina'o Covenant dau'u pa'an.

Joshua na'akan Israelitenao kaimana'o amazada di'iti, Tominkaru taaniaz ĩ'ati, turuu kizi ĩmashaapan kaiman Kiwiitapa'o Covenant kawana'ati. Mazan Jesus na'akan waunao, wamishidapan ida'an, turuu kizi wamashaapan konaukii Pa'ina'o Covenant kawana'ati.

Hebrewnao kaina'a ĩfaadaannao Levi takaandaunnao, Tominkaru Paradan saadinpa'o kian kawana'ati'o. Umanawunu'o Faadaa zowii uzai kida pidannao oian so'ota-kinao nii. Uzai kida zowiauzo-kaao ipai wunu. Mazan Jesus, uruu wafaadaan. Baukapa karikaonan

* : Kiwiitapa'o Covenant: Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii, 'covenant' waranu'u.

uzowii-kaos so'ota'o nii pidannao oian kida. Jesus mawakan Tominkaru taa kizi Pa'ina'o Covenant, powa'a'oraz pa'an ukaimanan. Na'iki kaarita Hebrewnao ati'oraz kaminka'uta waunao, waaitapa-kinaa nii kanom ni'o wuru'u Tominkaru taanuz Pa'ina'o Covenant.

Kaarita buutinpan kida

Kaimanaiman Christ aidan Tominkaru kaduz
1:1-3

Christ, powa'a'o zii umanawunun angelnao ai
1:4—2:18

Christ, powa'a'o zii umanawunun Moses na'iki
Joshua ai *3:1—4:13*

Christ, uruu Faadaa Umanawunu'o powa'a'o
zii *4:14—7:28*

Christ sha'apataniaz aimakaan powa'a'o zii
umanawunun *8:1—9:22*

Christ taainanuz powa'a'o zii umanawunun
9:23—10:39

Tominkaru pidanannao umanawunu'o
imishidapan *11:1-40*

Wada'an Jesus kaduz *12:1—13:19*

Toriinapa-karu *13:20-21*

Ubaukapan naa saada'oraz taan paparadan
13:22-25

Tominkaru paradan pauDani ida'an

¹ Kotua'a naa da'i mapuda Tominkaru paradan iriba pabi'inaaka kida'o ida'an wadokozu-daunnao ati, paprophetinnao ida'an.

² Mazan aizii amazada ikoda'anan di'iti'i naa patokon, Tominkaru paradan wa'ati pauDani ida'an pa'an. Na'iki uruu ida'ana'o utoman aokazi, imi'i baara na'iki ipai aimakaan kida.

Tominkaru zaamata paudani, zaamata'o nii ipai aimaakan pa'idiwau nii. ³ Wuru'u udani, na'apa ukaduz Tominkaru kaduz kawan manawun. Wuru'u umanawununuz, aida-kida'o na'apam Tominkaru umanawunun. Uruu zaamatapa'o ipai aimaakan paparadan ma'ozakan ida'an. Na'iki utominan dauna'an wa'oian so'otiki nii, usakanatan Tominkaru diwa'ora antanapu,[†] umanawunu'oraz manawun aokazi ii.

Tominkaru dani, powa'a'o zii umanawunun angelnao ai

⁴ Tominkaru Dani, powa'a'o zii umanawunun angelnao ai. Na'apa u'uu Tominkaru taaniaz, powa'a'o zii umanawunun angelnao uu ai. ⁵ Usha'apanum kau'an aonaa na'apainim Tominkaru kiauzon angel ati, “Pugaru ōdani.

Aizii Ōgaru'u naa puDaru nii.”[‡]
Na'iki aonaa na'apainim Tominkaru kiauzon kapam angel dau'an,
“Ōgaru'o nii uDaru nii,

na'iki uru'o nii Ōdani nii.”[§]
⁶ Mazan Tominkaru dyuudan dono'oraz umanawunu'o paudani imi'i baara ati, ukian,
“Marii ipai Tominkaru angelinnao umanawuntapan uruu.”^{*}

⁷ Kaikapa'ora'a kapam ukian angelnao dau'an:
“Tominkaru toman pa'angelinnao awaru nii kida;

[†] **1:3** Jewnao taapan pidan sakanata'o Naobanai diwa'ora antanapu, umanawunu'o uruu ipai ba'orainao ai [‡] **1:5** Psalm 2:7
[§] **1:5** 2 Samuel 7:14; 1 Chronicles 17:13 ^{*} **1:6** Deuteronomy 32:43

na'iki ñnao upoitorunaouz utoman,
tikazi maodapa'o kawan kida.”†

8 Mazan pauDani ati ukian pa'an,
“Pugaru Tominkaru,
karikaonanu'o nii punaobanai-tinpan.
Pukazowautapan nii pupidanannao sakitapa'o
ida'an.

9 Pumarainapanii aimaakan sakitapa'o,
mazan dikauda kida'o aimaakan,
tuukii pumanaudapakan.
Uruu idi ukau'an õgaru,
puTominkarun,
õzaamatani'i naa pugaru,
na'iki õtaani'i naa pu'ati konaukii-kinai
umanawunu'oraz pa'an,
powa'a zii õtaan pu'atizu, õtaan ai
puminauda'unao ati.”‡

10 Tominkaru kian u'ati koshan,
“Naobanai, pugaru toma'oraz imi'i baara
amazada sakadinan dono.
Na'iki puka'u idi putoman aokazi kapam.

11 Ñmainaabatanan nii, mazan pugaru, puna'an nii
karikaonan pa'an.
Mazan putomanii kida, zaama'o nii ñdyaun
na'apa kamicha zaaman kawan.

12 Kamicha narakada-kao kawan, na'apa'o nii
punarakadan ñdyaun,
Na'iki pumuudan nii ñdyaun pana'itinapa.
Mazan pugaru aonaa na'apainim pu-
pana'adinauzon.

† 1:7 Psalm 104:4 ‡ 1:9 Psalm 45:6-7

Na'iki pukakupanuz aona'o nii na'apainim ukatokon-tinan.”§

¹³ Tominkaru aonaa na'apainim ukiauzon angel ati kaikapa'a:

“Pusakanata òdazaba'a òdiwa'ora antanapu atii òmuudan putarubanao puwaranu'u.”*

¹⁴ Mazan angelnao doronai karikaonan ìdyaun na'iki poitoruinao, dyuuda-kariwai Tominkaru di'iki, kaminka'uta'o nii pidannao kazannaatina'o ni'oraz.

2

Umanawunu'o kazannaatin-karu

¹ Ukau'an marii wakarodinan zoobaba, wada'an wuru'u mishi'oraz parada-karu kaimanaiman, uruu aonaa kizi wapozawatan u'ai. ² Usha'apanum kau'an kakinaorii,

Tominkaru taauzoniaz angelnao ida'an aida-kidakao umishiin manawun. Pidan dikintapa'oraz kakinaorii pataka'uta-kao pasha'apatanii kawana'ati. ³ Mazan wuru'u kazannaatin-karu powa'a'o zii pa'an umanawunun. Ukau'an

tuukia'o nii wapataka'uta-kao wamashaapan an ikoda'azo'o tawuru'u aona'oraz kazannaatin-karu umanawunun. Wuru'u kazannaatin-karu kakuwaanaata-kao kiwiin Naobanai Jesus ida'an.

Na'iki abatainaouz uruu, ìaida-kida kapam wa'ati kaimanaiman, mishi'o wuru'u kazannaatin-karu daua'oraz. ⁴ Uruu dono Tominkaru aida-kida kapam umishiin, pasha'apata-kidan ida'an

aimaakan kida matukapauzoka-kariwai, na'iki umanawun kida'o aimaakan, aida'o Tominkaru

§ 1:12 Psalm 102:25-27 * 1:13 Psalm 110:1

umanawunun. Na'iki uaida-kida umishiin pataan ida'an pidannao kawana'ati ñsha'apata-kinaa nii pabi'inaaka kida'o aimaakan Kaimana'o Doronaa ida'an, na'apa paaipan kawana'ati.

Christ tominan pidan nii

⁵ Aonaa Tominkaru zaamatan angelnao kazowautapa'o nii pa'ina'o amazada wuru'u wa'atipa'oraz, uruu diina'iki'oraz amazada daua'o wuru'u wakakuwaatinanz. ⁶ Mazan usaadinpan Tominkaru kaaritan ida'a, kaikapa'a: “Oo, Tominkaru! Kanom ni'o mooko wuru'u punyukunuu

pidannao dau'atinanz manawun, na'iki putaapanuzu wuru'u daonaioraz kaiman kapam?

⁷ Putoman pidannao awutapa za'o nii ñmanawunun angelnao ai,

aonaa kotua'iki'i nii mani,
na'iki putaanii konaunam-kinai na'iki
umanawun-kinai ñ'ati.

⁸ Putaa ipai aimaakan kida ñkazowautapan nii.”*

Tominkaru taa ipai aimaakan kida pidannao ati ñkazowautapan ni'o, aonaa kanom kaina'a ñmakazowautapanii. Mazan kai aonaa zii watukapan ñkazowautapan ipai aimaakan kida.

⁹ Mazan watukapa Jesus, utoma-kaao awutapa zaa umanawunun angelnao ai, mazan aonaa kotua'iki'o mani, umawaka kizi ipai pidannao oian dikin ii Tominkaru kamunanun idi. Aizii taakao'a naa konaunam-kinai na'iki umanawun-kinai u'ati, usha'apanum kau'an ubaiatina'akani'i naa mawaka-karu di'iti.

* 2:8 Psalm 8:4-6

¹⁰ Tominkaru wuru'u toma'oraz ipai aimaakan kida. Na'iki ipai aimaakan kida ukonaukii-kinaa ni'o. Tominkaru aipan iriba'oraz paudainao ka'idiwainan pamanawunun idi. Tominkaru saabaan Jesus kaiman manawun ubaiatinan ida'an, uruu mishi kizi ukazannaatapan pidannao.

¹¹ Aizii Jesus na'iki wunaou'u usaabaaniaz naa, bauda'apa'o idaru. Uruu idi aonaa ukiba'azon padakotan idyaun pa'inawuzunao nii na'iki padadakoonao nii.

¹² Ukian sha'atii Tominkaru ati kaikapa'a:

“Ōkakuwaapan nii pudau'u

ō'inawuzunao na'iki ōdadakoonao ati;

Ōkonaukii-kidan nii pugaru

pupidanannao baokopatinan dono.”†

¹³ Ukian kapam,

“Ōnyukunuu Tominkaru ati'o nii.”‡

Na'iki ukian kapam kaikapa'a:

“Di'i ōgaru'u, koraiziannao tuma,

Tominkaru taaniaz ō'ati.”§

¹⁴ Wuru'u koraiziannao, pidannao idyaun. Ukau'an Jesus na'apa utominan, na'iki utiwaa wuru'u ibaiatanii kidaz kapam. Utominan pidan nii, na'iki pamawakan ida'an, umainaabatan ipai Satan ma'ozakanuz, kazowautapa'oraz mawaka-karu. ¹⁵ Na'iki kaikapa'o ida'an, Jesus so'otan pidannao, poitoruinao kawanu'oraz imashaapan pashakatan di'iki, itaritan idi mawaka-karu ai. ¹⁶ Kaimanaiman ukainaabata-kao, aonaa angelnao mani wuru'u Jesus

† 2:12 Psalm 22:22 ‡ 2:13 Isaiah 8:17 § 2:13 Isaiah 8:18

kaminka'utaniaz, mazan Abraham takaan-daunnao pa'an. ¹⁷Uruu idi'o Jesus tominan pidan nii na'apa manawun pa'inawuzunao kawan, turuu kizi uruu iFaadaan Umanawunu'o nii, kamunan-kida'o ni'oraz i'dyaun na'iki mishi'o usha'apatan aimaakan kida Tominkaru ati. Uruu turuu kizi pidanna oian kida so'ota-ka. ¹⁸Na'iki aizii turuu ukaminka'utan wunaou'u tiwaa-kidapa-kariwainouz, usha'apanum kau'an tiwaa-kidapa-kariwai'i naa uruu, na'iki ubaiaapa'akani'i naa dikauda'o kapam.

3

Powa'a zii Jesus umanawunun

Moses ai

¹Ukau'an, õiribanna, Tominkaru zaamatani-inaouz papidananna nii. Udi'itapa Jesus, uruu apostle na'iki Umanawunu'o Faadaa ipai waunao ati mishidapainouz Tominkaru. ²Jesus sha'apata ipai aimaakan Tominkaru dyuudanii usha'apatan, uzaamatan uruu sha'apata'o nii kaudin-kizai, na'apa Moses sha'apatauzon kawan da'i ipai aimaakan dyuuda-kariwai usha'apatan Tominkaru Dapu ainao ati, wuru'u upidanannaouz. ³Pidan toma'oraz kabaun pamashaapa-kizi nii, powa'a zii manawun unaubaapa-ka. wuru aia'a kabaun utomaniaz. Ukau'an na'apa kapam Jesus, powa'a'o zii manawun unaubaapa-ka pa'an Moses ai. ⁴Mishi ipai kabaun kaina'a'o utomiki, mazan Tominkaru, uruu pa'an wuru'u toma'oraz ipai aimaakan. ⁵Moses sha'apata ipai aimaakan wuru'u dyuuda-kariwaiz usha'apatan Tominkaru

Dapu ainao ati, wuru'u upidanannaouz, mazan uruu poitorui karikaonan. Na'iki usha'apaapauzoniaz kainaabatan na'apam nii aimaakan sha'apan diina'iti'i. ⁶ Mazan Christ, Tominkaru Danin idi, ukazowautapa Tominkaru Dupu ainao wuru'u upidanannaouz, na'iki usha'apata ipai aimaakan Tominkaru dyuudanii usha'apatan i'ati. Waunao Tominkaru Dupu ainao, wazaamatanpan an pakawan wamishidapanii di'iti, na'iki wazaudapan an pakawan ukowaadauzoniaz usha'apatan nii wa'ati diina'iti'i.

*Marii wada'anan
Tominkaru karikaonan*

⁷ Ukau'an, Kaimana'o Doronaa kiauzon kawan, “Aizii kamoo, uabatan dono na'apam Tominkaru kian,

⁸ mana'a udadarada'ana'a unyukunuu tawuru dono'o kawanu'u udikintapauzonuz Tominkaru, na'iki utiwaa-kidapauzonuz uruu mapidan-taka'o amazada di'ii.

⁹ Na'ii udokozu-daunnao tiwaa-kidapan o'garu, itukapauzon pu'a'a naa padamata kanom kida o'sha'apaapauzonii 40 wunu.

¹⁰ Uruu idi tuukii manawun o'to'oran i'ati, na'iki okian: Ikaduz imada'ana'azookan o'garu, na'iki aonaa manawun iaipan paizo'atin zoob-aba okakinaori.

¹¹ Uruu idi o'to'oran bii'i otoman parada-karu aona'oraz turuu ukiwa-kida-kao.

Okian: Aona'o nii na'apainim imorotan

amazada sookapa-kizai iti, òsaabaaniaz naa.”*

12 Òiribannao, ukarodin pa'i, aonaa kizi na'ia'oram unao nyukunuu dikaudan na'iki mamishidakan, na'iki unao tanawatinan pana'iti'i naa kakupa'oraz Tominkaru ai.

13 Uma'ozakadaaka mishi'oraiman ipai kamoo, wuru'u “Aizii Kamoo” kia'oraz udakotakao kaina'an pu'u zii, uruu aonaa kizi na'ia'oram unao dikintapadinan, umariidapakinan ida'an oia'o ati. 14 Waunao Christ tuma'o waka'iidiwainan, wazaamatinpan an kaimanaiman wuru di'iki'i wasakadanuz wamishidapan atii utokon iti, aonaa wakaakinpan. 15 Wadi'itapa koshan tawuru'u usaadinapanuz:

“Aizii kamoo, uabatan dono na'apam Tominkaru kian,

Mana'a udadarada'ana'a unyukunuu tawuru kawanu'u udikintapauzonuz Tominkaru.”†

16 Kanomnao tawuru'u abata'oraz padamata Tominkaru paradan mazan dikintapa'oraz uruu? Ìnao Moses kodita-kidaniinaouz Egypt iki.

17 Na'iki kanomnao ati'o Tominkaru to'oranuz 40 wunu? Uto'oran wunao ati'ora'a, oia'oraz, mawaka'oraz naa mapidantaka'o amazada ii. 18 Na'iki kanomnao ati'o Tominkaru kian parada-karu aona'oraz turuu ukiwa-kida-kao ida'an, aona'o nii na'apainim Ìmorotan amazada sookapa-kizai iti? Ukian na'apa wunao ati'ora'a, dikintapainaouz Paugaru.‡ 19 Ukau'an waaitapa

* 3:11 Psalm 95:7-11 † 3:15 Psalm 95:7-8 ‡ 3:18 Numbers 14:1-35

aonaa ãmorotan taapada-kaos amazada sookapa-kizai iti, usha'apanum kau'an ãmamishidakan idi'o.

4

Kaina'a zii Tominkaru pidanannao ati sookapaku

¹ Kaina'a zii Tominkaru taauzonii wa'ati mishi'oraz paparadan, uruu ida'an kizi turuu wamorotan amazada sookapa-kizai iti. Marii wakarodinan zoobaba, uruu aonaa kizi na'ia'oram unao kasharutinan, utukapa pa'i umamorotakan wuru di'iti'i sookapa-kizaiz.

² Waabatani'i naa kapam Kaimana'o Kuwai na'apa ãabatauzon kawan. Mazan madiwautapaka'o karikaonan ã'ati wuru'u kowaada-kariwaiz. Mishi ãabata padamatazu, mazan aonaa ãmishidanuzu. ³ Aizii waunao mishidainauzua morota pa'an, wuru di'iti'i sookapa-kizaiz. Tominkaru kian kawan:

“Ôtoman ôto'oran bii'i parada-karu aona'oraz turuu ukiwa-kida-kaos. Ôkian:

Aona'o nii na'apainim ãmorotan amazada sookapa-kizai iti,

õsaabaaniaz naa!”*

Mishi Tominkaru kaudin-kizi ipain utoman dono'oraz amazada. ⁴ Kaina'a usaadinpan 7th kamoo dau'u, kaikapa'a: “Tominkaru sookapan

7th kamoo ida'a ipai pakaudin-kizi kida ai.”†

⁵ Na'iki wadi'itapa koshan usaadinapanuz, Tominkaru kian, “Aona'o nii na'apainim ãmorotan amazada sookapa-kizai iti.”‡ ⁶ Kiwiiniinaouz

* **4:3** Psalm 95:11 † **4:4** Genesis 2:2 ‡ **4:5** Psalm 95:11

ĩabatan Kaimana'o Kuwai, aonaa ĩmorotauan amazada sookapa-kizai iti, usha'apanum kau'an ĩdikintapan idi'o. Kaina'a'o nii baokoinao taapada-kao nii ĩmorotan amazada sookapa-kizai iti. ⁷ Ukau'an Tominkaru saabaa ba'oran kamoo, uruu dakota-kariwaiz “Aizii Kamoo.” Ukowaadanuz David ida'an iriba wunu dobatan dauna'an, uruu dau'ati'o tawuru'u kii-karuz kaikapa'a:

“Aizii kamoo, uabatan dono na'apam Tominkaru kian,

Mana'a udadarada'ana'a unyukunuu.”§

⁸ Joshua tazon an mani sookapa-karu ĩ'ati, aonaa kanom nii mani Tominkaru kadakotinan ba'oran kamoo dau'u udauna'an. ⁹ Uruu idi, kaina'a zii Tominkaru pidanannao ati sookapa-karu, Tominkaru sookapauzon kawan 7th kamoo ida'a. ¹⁰ Kanom morota'o sookapa-kizai iti, Tominkaru saabaaniaz, usookapan nii pakaudin-kizi kida ai, na'apa Tominkaru sookapauzon kawan da'i pakaudin-kizi ai. ¹¹ Ukau'an marii watiwainan dadara wamorota kizi amazada sookapa-kizai iti. Dadara pa'i watiwain, uruu aonaa kizi kanom pozawatan patamakapan ida'an wunao kaduzu'u, dikintapainauz.

¹² Tominkaru Paradanuz kakupa'o, na'iki uka'iita pasha'apatan aimakaan kida. Powa'a'o zii manawun udimanan marii dya'utama'oraz udabaazi dimanainpan ai. Atii uchoota waka'azoo iti, wadoronaa na'iki wanyukunuu sakadinapa-kizi iti. Uchoota atii waniwa'uuzi dyukoinpan, na'iki waunanzoo zikon iti.

§ 4:7 Psalm 95:7-8

Na'iki Tominkaru paradan aitapa-kida na'apam wadi'itinpan na'iki kanom waaipan wanyukunuu ii. ¹³ Aonaa kanom kaina'a dizinpa'o nii Tominkaru ai ipai utomaniaz bii an. Ipai aimaakan mashaapan kainaabanaa na'iki da'atinapa uawun za'a. Na'iki u'ati'o nii wuru'u wakowaadanuz ipai na'apam wamashaapauzonuz.

Jesus, uruu Umanawunu'o Faadaa

¹⁴ Kaina'a waFaadaan Umanawunu'o manawun mako'oraz naa aokazi iti, uruu Jesus, Tominkaru Daniz. Ukau'an marii pakawan wazaamatinpan wuru di'iti'i wamishidapanuz uruu. ¹⁵ Usha'apanum kau'an wuru'u waFaadaan Umanawunu'oraz, uaitapanii na'apa'oram wuru'u wamaturuukanuz. Umashaapkan dono imi'i baara'a, tiwaa-kariwai kapam uruu ipai sha'apa'oram ida'an kida, na'apa waunao kawan. Mazan aonaa na'apainim u'oian. ¹⁶ Ukau'an aonaa wataria'ana'a wamaonapadinan Tominkaru kamunanu'oraz ida'ati. Na'ii wakamunan-kida-kao nii na'iki waikodan nii kamunan-karu kaminka'uta'o nii waunao, waaipan dono waminka'u nii.

5

¹ Umanawunu'o Faadaa zaamatauzo-kariwai da'i pairibannao bii iki, ukau'din-kizi ni'o taa-kao, umakon Tominkaru kanaapu iti pidannao ati, utaa kizi kaiman kida'o aimaakan Tominkaru ati, na'iki uzowii kizi uzainao pidannao oian dikiin ii. ² Kaiman uruu wunao tuma'a maaitapin-kainaouz na'iki sha'apatainaouz dikauda kida'o

aimaakan, usha'apanum kau'an uruu na'apa'o umaturuukan kapam ñao kawan. ³ Ukau'an pamaturuukan idi, uzowian nii uzainao pa'oiian dikin ii kapam, uzowian dono uzai pidannao oian dikin ii.

⁴ Aonaa pidan Umanawunu'o Faadaa-tinpan paaipan ati karikaonan. Soo Tominkaru zaamatan ida'an pidan, wuru'u utominanz pa'an Umanawunu'o Faadaa nii, na'apa Aaron zaamatauzo-ka'o kawan. ⁵ Ukau'an na'apa'o kapam Christ, aonaa paaipan ati'o mani wuru'u uzaamatinanz Umanawunu'o Faadaa nii. Mazan Tominkaru pa'an wuru'u zaamata'oraz uruu, ukian dono'oraz u'ati kaikapa'a:

“Pugaru õdani,

Aizii õgaru'u naa pudaru nii.”*

⁶ Na'iki ukian koshan kaikapa'a:

“Pugaru karikaonanu'o nii pufaadaa-tinpan,
na'apa'o Melchizedek faadaa-tinpauzon
kawan.”†

⁷ Jesus mashaapankan dono imi'i baara'a, utoriinapa Tominkaru ati na'iki upishaa ukaminka'utan paugaru. Utoriinpan ðiiwa'o ida'an na'iki uzaada Tominkaru ati, turua'oraz ukazannaatan uruu mawaka-karu ai. Na'iki wuru'u utoriinapanuz dako'ati-ka'o, usha'apanum kau'an utainan idi'o kaimandaun Tominkaru ati. ⁸ Jesus Tominkaru danin pu'u padamata, utominapa izo'atiaaba-karu dau'u pabaiatinan ida'an. ⁹ Ubaiaapan idi ipai aimaakan Tominkaru aipan kawana'ati, uruu'u

* 5:5 Psalm 2:7 † 5:6 Psalm 110:4

naa karikaonanuo' kazannaatin-karu ikodakinao nii ipai wunao ati'i izo'atiinaouz uruu. ¹⁰ Tominkaru zaamatan uruu Umanawunu'o Faadaa nii, na'apa'o Melchizedek[†] faadaatinpauzon kawan.

Kakinaorii waota-karu aia'o mishidapa-karu ai

¹¹ Kaina'a dobata wakowaada'azoonii wuru dau'ana'a, mazan kasha'apannaa ukowaada-kaokaimanaiman unao ati, usha'apanum kau'an kona'ii utominpan. ¹² Unao kotua'iki'ora'a naa umishidapan Jesus, mazan upu'u aonaa uka'iitan utominapa-kidan baokoinao, mazan kii'an, ba'oran pidan tominapa-kidan zii unao powaa iti zii koshan wuru dau'a'a kiwiini'oraz tominapa-karu kida Tominkaru kuwaa daua'oraz. Unao koraiziannao sodi kida kawanu'o zii, biidapa'o zii dunui karikaonan, maka'iitaka'o zii panikan wanyukunui. ¹³ Pidan mashaapa'oraz zii dunui ida'an karikaonan, pa'ishizo sodi'o zii kawanu'o wuru'u. Aona'o zii uaitapan aimaakan kaimana'o oo aimaakan aona'o ukaimanan. ¹⁴ Mazan pidan nika'o kimisha'o wanyukunui, dyaupai'ora'a naa pa'an wuru'u. Uaitapani'i naa pa'an na'ia'oram aimaakan kaimana'o na'iki aimaakan oia'o.

6

¹ Ukau'an marina'a naa shoman kiwiin kida'oraz zii da'i tominapa-karu Christ daua'oraz, mazan wamako'o naa mishi'oraiman wuru di'iti'i kakinaorii, wadyaupai-kinaa ni'oraz pa'an. Aonaa wasakadina'ana'a powaa iki wuru di'iki'i,

[†] **5:10** Genesis 14:17-20

pidannao pa'ina'oraz zii ĩmishidan tominapa-
kınaaz. Tawuru'u tanawatin-karu madiwautapa-
ka'o sha'apatin-karu kida ai daua'oraz, na'iki
Tominkaru mishida-kao daua'oraz zii. ² Na'iki
chikaawunuin-karu kida daua'oraz, na'iki
pidannao muudan daua'oraz paka'u kida ba'oran
pidan ida'ati, na'iki tominapa-karuz mawakainao
kadishita-kida-kao daua'oraz diina'iti'i, na'iki
karikaonanu'oraz pataka'utin-karu daua'oraz.
³ Na'iki Tominkaru taapadan an una'apan,
wamakon nii wuru di'iti'i kakinaorii wadyaupai-
kinaa ni'oraz pa'an.

⁴ Aizii aonaa turuu pidannao padanata-
kida-kao powa'a ati koshan Tominkaru ida'ati,
wunaou'u pidannaouz kaawa-kida-kariwaiz
naa baukapaiman Tominkaru kanadan ida'ati.*
Konaukia'oraz da'i ĩtiwaan kaimana'oraz
aimaakan aokazi iki'o, na'iki ka'idiwaina'oraz
Kaimana'o Doronaa idi. ⁵ Na'iki ĩaitapani'i naa
na'apam Tominkaru paradan kaimanan, na'iki
ĩaitapani'i naa na'apam Tominkaru ma'ozakan,
wuru'u ukaiwaan ni'oraz diina'iti'i. ⁶ Mazan
ĩmarina'atan an pamishidapan Christ, aonaa turuu
ĩpadanata-kida-kao powaa ati Tominkaru ida'ati.
Wuru'u aimaakan ĩsha'apataniaz, Tominkaru
Dani tauka-kao kawanu'o wuru'u cross di'iti
na'iki ĩba'azootin-kidan uruu iriba'o pidannao
kanaapu iti.

⁷ Tominkaru wuru'u kamunan-kida'oraz
zakapu kaimana'oraz wunu zabiipan, uruu

* **6:4** wunaou'u pidannaouz kaawa-kida-kariwaiz naa bauka-
paiman Tominkaru kanadan ida'ati oo "baukapaiman ĩaitapani'i
naa padamata mishi'o kuwai Tominkaru di'iki'oraz"

idi ziwu paoribai sodan kida, paowainao atiz.
⁸ Mazan zakapu kaiwada-karu baawuta'o na'iki kazamaka'o baawuta'o pa'idiwaru, madiwautapa-ka'o karikaonan wuru'u, uruu idi Tominkaru pataka'utan niizu, na'iki ukawaodakao nii ipai.

⁹ Ōmin-mishidannao ōmarainapaniinao, waparadan pu'u padamata unao ati kaikapa'a, mazan waaitapa wanyukunuu ii, usha'apatan nii kaiman kida'o aimaakan, pidan sha'apatauzoniaz pakazannaatinan idi'oraz naa. ¹⁰ Tominkaru aona'o nii usha'apatan aimaakan pana'iti. Aona'o nii umanyukunuutan wuru'u unao sha'apataniaz, oo unao aida-kidaniaz ukamarainapanun Tominkaru ati, ukaminka'utan ida'ana'oraz umin-mishidannao, atii kai pakawan zii unao sha'apaapan na'apa kida'o i'ati. ¹¹ Na'iki tuukii manawun waiapan ipai unao pakawan usha'apaapan wuru'u dadara'oraz kaudin-kizai atii utokon iti. Uruu mishi'o nii uikodan wuru'u aimaakan kida uzaudapaniaz. ¹² Aonaa waiapan uzoanon, mazan waiapa unao tawunao kawan pa'ana'a, mishidainaouz na'iki makashadin-kainaouz, uruu idi i'zaamata tawuru'u Tominkaru kowaadanii putaan nii i'ati.

Tominkaru kian kawana'ati, mishi'o nii usha'apan

¹³ Tominkaru kaiwaa pa'uu, utukapa-kidakinaa nii umishian nii wuru'u paparadanuz, ukowaadauzon dono'oraz pasha'apatan nii aimaakan Abraham ati. Ukaiwaan pa'uu aonaan idi ba'oran umanawunu'o nii u'ai. ¹⁴ Ukian kaikapa'a:

“Mishi'o nii ðkamunanun pu'ati,
iriba'o nii ðtaan putakaannao nii.”†

¹⁵ Abraham aonaa ukashadinan pazaudapan, atii uzaamatan Tominkaru kowaadaniaz pataan nii.

¹⁶ Pidannao kaduz ðdakotauzon pidan umanawunu'o pa'ai, ðtukapa-kida'azon idi ðmishian nii wuru'u paparadanuz. Na'iki pidannao abatan dono uruu kaduz parada-karu, aona'a naa powa'a ðmamishida'akakan. ¹⁷ Aizii Tominkaru aipan patukapa-kidan kaimanaiman aona'o nii upana'adan padi'itinpan pasha'apata'azoonii ai, uruu idi ukaiwaan pa'uu utukapa-kida-kinaa nii umishiian nii wuru'u paparadanuz, wunao ati'i zaamatainao ni'oraz tawuru'u ukowaadauzoniaz pataan nii. ¹⁸ Di'ora'a dya'utama'oraz aimaakan kida, aonaa turuu ðpana'adinan: Tominkaru aonaa turuu umariidinan utaan dono mishi'o paparadan, na'iki aonaa turuu umariidinan ukaiwaan dono pa'uu.

Ukau'an waunao makoinaouznaa Tominkaru di'iti kazannaatin-karu dau'ati, tuukii wanyukunuu ma'ozakada-kaao aonaa kizi wakashadinan wazaudapan kaiman kida'o aimaakan Tominkaru taa'azooniaz wa'ati diina'iti'i. ¹⁹ Na'iki wazaudapan idi'i naa Tominkaru taa'azooniaz wa'ati, aonaa kanom awautapan‡ waunao Tominkaru ai. ²⁰ Jesus

† **6:14** Genesis 22:17 ‡ **6:19** Tominkaru Dapu Jerusalem ia'oraz, unazo ii kaina'a kazo'a'o na'iki udaru'o kamicha mada. Uruu awautapa'o pidannao, ðmorotan ai Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun di'iti. Soo Umanawunu'o Faadaa, uruu turuu umorotan na'iti baukapa karikaonan ipai wunu. Mazan Jesus, baukapa umawakan na'iki utaan paizain pidannao oian dikin ii. Uruu wuru'u da'ata'oraz aokazi iti'o dunapo.

mako'o naa u'idi'iti wa'ua'ati, na'iki waunao dikin ia'o umakon, uru'o ni'i naa karikaonanu'o Umanawunu'o Faadaa nii, na'apa Melchizedek[§] faadaa-tinpaizon kawan.

7

Melchizedek faadaa-tinpan kaduz umanawunu'o

¹ Aizii Melchizedek king da'i donoi Salem ii, na'iki uruu faadaa kapam, ukaudinan Tominkaru umanawunu'o manawun ati. Aizii Abraham papidanannao tuma, imizaataakapan patarubanao tuma, izowii ipai idyaun panaobanaa kingnao tuma kapam. Aizii Abraham kiwapaanan dono'o naa na'iki, Melchizedek ikodapan uruu, na'apain udapadan kaiman kida'o aimaakan sha'apa kizi Abraham ati, Tominkaru di'iki'o.* ² Aizii Abraham, una'aka ipai aimaakan kida pazaamataniaz pamizaataaka-kizi iki. Uru'u naa ubuutan 1/10 aimaakan kida pazaamataniaz di'iki, na'iki utaanuzu Melchizedek ati, u'idiwau nii.

Wuru'u Melchizedek uuaz, “Kaimana'o Naobanai” kia'o wuru'u. Na'iki uruu dakotakao kopam, “Kaimanaaka-karu Naobanaanaa,” usha'apanum idi uwiizi uu Salem, “kaimanaaka-karu” kia'o wuru'u. ³ Aonaa Melchizedek daru na'iki daro aitapa-kao. Na'iki aonaa kapam udokozu-daunnao aitapa-kao. Aonaa uitapaka na'apaini'oram ushakatan na'iki na'apainim naa umawakan. Melchizedek Tominkaru Dani kawanu'o; ufaadaa-tinpan idi karikaonanu'o.

§ 6:20 Genesis 14:17-20 * 7:1 Genesis 14:17-20

4 Aizii utukapa, na'apam Melchizedek umanawunun. Abraham, wadoko-zaunnao tomin-kiziz, ubuuta ipai aimaakan pana'akaniaz na'iki utaa 1/10 Melchizedek idiwau nii. 5 Na'iki kii-karu kawana'ati Moses kakinaori ida'an, Levi takaa-daunnao wuru'u faada-tinainauz, ñao zaamata'o nii pa'idiwau nii 1/10 wuru di'iki'i pairibanna butanii kidaz, (Abraham takaa-daunnao wuru'u ñiribannaouz, mazan upu'u ñzaamatan aimaakan ñ'idi'iki). 6 Mazan Melchizedek aonaa Levi takaa-daun mani uruu, upu'u zii uzaamatan 1/10 Abraham ai. Na'iki upu'u udapadan kaiman kida'o aimaakan sha'apa kizi Abraham ati, uruu ati'oraz sha'atii Tominkaru kowaadauzon usha'apatan nii kaimana'o aimaakan. 7 Na'iki ipai pidan aitapan: wuru'u pidan umanawunu'oraz powa'a zii ba'oran ai, turuu udapada-kidan kaimana'o aimaakan sha'apa kizi wuru ati'i ba'oran aona'oraz umanawunun. 8 Wunaou'u faadaanaouz, wuru'u Levi takaa-daunnaouz zaamata 1/10, mazan ñao mawaka'o nii. Mazan Melchizedek zaamata'oraz 1/10 Abraham ai, karikaonanu'o ukakupan pa'an, saada-kariwaiz kian kawana'ati udau'an. 9 Na'iki Abraham taan dono'oraz Melchizedek ati 1/10, turuu wakian Levi takaa-daunnao wuru'u zaamatauzonaouz padamata 1/10; upu'u ñtaan kapam Melchizedek ati Abraham ida'an, 10 usha'apanum kau'an Melchizedek ikodapan dono'oraz Abraham; Levi, padoko-zaunnao Abraham ida'a'ora'a naa uruu na'apain.

11 Aizii wuru'u Levi takaa-daunnao faadaanao-tinapauzon kaduzuz turuan an

mani usha'apatan ipai aimaakan Tominkaru aiapanii usha'apata-kao, aonaa kanom nii mani ba'oran kaduz faadaa aiapa-kao Melchizedek kawanu'o pa'an, aonaa Aaron[†] kawanu'o mani. (Levi takaa-daunnao faadaa-tinapanuz, kakinaorii taa-kariwaiz Moses ati, kawana'ati'o wuru'u ifaadaa-tinapanuz.) ¹² Na'apainim dono wuru'u faadaa-tinapa-karu kaduzuz pana'ada-kao, ukau'an pana'adina'o nii kapam wuru'u ikakinaorinaaz. ¹³ Na'iki usaadinpan kawana'ati wanaobanaa Jesus dau'an, uruu ba'oran pidan tonaazinaa di'iki'o uwa'atin; na'iki aonaa na'apainim pidan uruu tonaazinaa di'iki'o faadaa-tinpauzon. ¹⁴ Kaimanaiman uaitapa-kao wanaobanaa wa'atin Judah tonaazinaa di'iki'o, na'iki Moses aonaa na'apainim ukiauzon uruu tonaazinaa di'iki'o faadaa-tinapa-karu dau'an.[‡]

Ba'oran faadaa,

Melchizedek kawanu'o

¹⁵ Aizii turuu waaitapan powa'a zii kaimanaiman, ba'oran kaduz faadaa aidinan, Melchizedek kawanu'o. ¹⁶ Ufaadaa-tinan aonaa ushakanan ida'ana'o mani faadaa-tinpauzonao tonaazinaa di'iki; mazan ufaadaa-tinan wuru ida'ana'a kakupa-karu ma'ozakanuz aona'o ni'oraz ukatokon-tinauzon pa'an. ¹⁷ Na'apa usaadinpan kawana'ati udau'an, kaikapa'a: “Pugaru karikaonanu'o nii pufaadaa-tinpan,

[†] **7:11** Aaron: uruu kiwiini'o faadaa, na'iki uruu Levi takaa-daun. [‡] **7:14** Jesus wa'atin pu'u Judah tonaazinaa di'iki, kii-karu kawana'ati, ipai wuru'u ba'oran Israel tonaazinaa kida bauta'apa'o idokozu, Jacob, ba'oran u'uu, Israel.

na'apa Melchizedek faadaa-tinpauzon kawan.”§

¹⁸ Ukau'an kiwiitapa'oraz kakinaorii (Moses ati'oraz utauzo-kao), aona'a naa ukaiwaa-kao powa'a, usha'apanum kau'an umaturuukan idi na'iki madiwautapa-ka'ora'a naazu. ¹⁹ Wuru'u kakinaorii, aonaa usaabaan pidan kaiman. Mazan aizii waaitapa kaina'a'a naa taa-kao wa'ati wamaonapadin-kinaa nii Tominkaru ida'ati. ²⁰ Na'iki powa'a zii, kaina'a Tominkaru paradan pa'uu ida'ana'oraz utoman.* Aonaa kaikapa'o parada-karu nii, ba'orainao zaamata-kao dono'oraz faadaanao nii. ²¹ Mazan Jesus faadaa-tinan wuru ida'ana'a Tominkaru taaniaz paparadan pa'uu ida'ana'oraz, ukian dono'oraz u'ati kaikapa'a:

“Ögaru Naobanai toman parada-karu õ'uu ida'an; na'iki aona'o nii õpana'adan õnyukunuu: ‘Pugaru karikaonanu'o nii pufaadaa-tinpan!’”†

²² Tominkaru toman idi parada-karu pa'uu ida'an, Jesus ida'ana'o umishian wuru'u Pa'ina'oraz Covenant‡ Tominkaru kowaadaniaz pasha'apatan nii pidannaõ ati, na'iki powa'a'o zii ukaimanan.

²³ Kaina'a koshan ba'oran na'apam Jesus faadaa-tinapanuz pana'adinpan:

§ 7:17 Psalm 110:4 * 7:20 pa'uu ida'ana'oraz utoman: Tominkaru kaiwaan pa'uu uaipan idi pidan aitapan umishian nii paparadan ukian kawana'ati. † 7:21 Psalm 110:4 ‡ 7:22 Pa'ina'oraz Covenant: Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii, ‘covenant’ waranu'u.

kiwiitapainaouz faadaanao iriba'o ïdyaun, usha'apanum kau'an mawaka'o nii ïdyaun, ukau'an aonaa karikaonanu'o nii mani ïkaudinan faadaanao nii. ²⁴ Mazan Jesus, karikaonanu'o ukakupan, uruu idi karikaonanu'o nii ufaadaatinpan. ²⁵ Ukau'an turuu ukazannaatan kai, wuru'u pidannao wa'atiinaouz Tominkaru ida'ati paugaru ida'an, na'iki karikaonanu'o nii ukazannaatan, usha'apanum kau'an karikaonan ukakupan na'iki uparadan nii ïdikin ii Tominkaru ati.

²⁶ Ukau'an Jesus wuru'u Umanawunu'o Faadaa sha'apata'oraz ipai aimaakan wa'ati. Uruu Tominkaru zaamatanii, aona'o ukasharutinpan na'iki aonaa oia'o nii u'ida'a, usaabaa-kaopana'itinapu oiainao ai na'iki usawata-kaoaokazi iti umanawunu'o nii. ²⁷ Uruu idi aonaa kanom nii uaiapa-kaoutaan uzai kawaoda-kariwai Tominkaru ati ipai kamoo, wunao Umanawun kidainao Faadaanao tauzon kawan uzai kida kawaoda-kariwai Tominkaru ati. Kiwiin ïtaan nii pa'oian dikin ii na'iki udauna'an ipai pidannao oian dikin ii. Uruu taaina'o baukapa pa'an pidannao oian dikin ii pamawakan ida'an na'iki aona'o nii na'apainim utainan powa'a koshan. ²⁸ Moses kakinaori ida'an pidannao maturuu-kainao zaamata-kaofaadaanao Umanawun kida'o nii, mazan kakinaorii taa-kaodauna'an, Tominkaru taan paparadan pa'uu ida'an, uzaamatan pauDani Umanawunu'o Faadaa nii, ka'iita'oraz pasha'apatan ipai aimaakan Tominkaru aipan kawana'ati.

8

*Jesus wuru'u**Umanawunu'oraz waFaadaan*

¹ Aizii di'i wuru'u ðaipaniaz uaitapan, kaina'a Umanawunu'o waFaadaan, sakanata'oraz naa umanawun-tinapa-karu ida'a Tominkaru diwa'ora antanapu aokazi ii. ² Ukaudinan Umanawunu'o Faadaa nii, wuru nazo'o ia'a mishi'oraz Tabernacle* Tominkaru tomaniaz aokazi ii, aonaa pidan tomanii mani.

³ Ipai Umanawunu'o Faadaa taa kaimana'o aimaakan kida na'iki kawaoda'o nii uzai Tominkaru ati. Uruu idi waFaadaan Umanawunu'oraz, utaanii kapam aimaakan Tominkaru ati. ⁴ Umashaapan an zii mani imi'i baara'a, aonaa mani ufaadaa-tinan, usha'apanum kau'an, kaina'a'a naa faadaanao taa'o aimaakan kida Tominkaru ati Kakinaorii kawana'ati. ⁵ Wururu'u Tabernacle imi'i baara'a'oraz na'apa'o aokazi ia'oraz kawan, mazan udikin karikaonan. Uruu idi'o Moses kakinao-ka'o ukadishita-kida'azon dono'oraz naa Tabernacle, Tominkaru kian u'ati, "Mishi pa'i putoma ipai aimaakan, na'apa manawun wuru kawana'ati'i ðaida-kidaniaz pu'ati midukuo ii."† ⁶ Mazan Jesus kaudin-kizi taa-ka'o, ufaadaa-tinapanuz, powa'a'o zii umanawunun pa'an wunao kaudin-kizi aia'a, kiwiitapainouz faadaanao. Na'apa ukau'an

* **8:2** Tabernacle: uruu toma-kariwaiz Tominkaru Dapu nii, Exodus di'ia'oraz ukowaada-ka'o kamicha madanaa idi'o. Mazan da'a'a verse 2 ida'a, kaina'a Tabernacle kapam, uruu Tominkaru Dapu manawun aokazi ia'oraz. Putukapa Hebrews 9:1-8 kapam.

† **8:5** Exodus 25:40; 26:30

wuru'u Pa'ina'oraz Covenant[†] Jesus ida'ana'oraz umishiinan, powa'a'o zii pa'an umanawunun Kiwiitapa'oraz Covenant ai. Na'iki Tominkaru sha'apatan kaiman kida'o aimaakan uruu ida'an.

⁷ Aonaan an mani pidannao kasharutinpan Kiwiitapa'oraz Covenant ai, aonaa kanom nii mani ukawadaunuta-ka. ⁸ Mazan Tominkaru tukapan idi papidanannao kasharutinpan pa'ai, uruu idi ukian,

“Kaina'iki kamoo kida wa'atin,” Naobanai kian,
 “Uruu dono'o nii òtoman Pa'ina'o Covenant
 Israelitenao na'iki Judah sannao tuma.

⁹ Wuru'u Pa'ina'oraz Covenant òtoman ni'oraz,
 aonaa wuru kawanu'o nii mani'i òtaaniaz
 covenant ìdokokozunnao ati.

Õna'akan ìdyaun òkarodapan ida'ana'o,
 òkodita-kidan dono'oraz ìdyaun Egypt iki.

Aonaan idi ìizo'atin wuru'u Covenant òtaaniaz
 Moses ida'an,
 uruu idi'o aona'a naa ònyukunuupa'akan
 ìdyaun.

¹⁰ Aizii kaikapa'o nii wuru'u Pa'ina'o Covenant
 òtoman ni'oraz

Israelitenao tuma diina'iti'i,” Naobanai kian,
 “Õmuudan nii òkakinaori kida ìnyukunuu ii
 ìdi'itinapa-kinaa nii,
 na'iki òsaadan niizu ìnyukunuu ida'a
 ìnyukunuitapa-kinaa niizu.

Õgaru'o nii ìTominkarun nii,
 na'iki ìnaou'o nii òpidanannao nii.

[†] **8:6** Pa'ina'oraz Covenant Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii, 'covenant' waranu'u.

- 11 Aona'o nii pidan tominapa-kidan pamin-dazabazi oo pa'inawuzu,
 ukian ida'an, 'Putominapa Tominkaru dau'u.'
 Usha'apanum kau'an ipai'o nii ĩaitapan Ōgaru,
 pidannao wuru'u aona'oraz ĩmanawunun
 na'iki umanawuniinaouz pidannao.
- 12 Ōmainaabatan nii wuru'u aimaakan dikauda
 kida'oraz ĩsha'apatauzon,
 na'iki aona'o nii powa'a ōnyukunuitapan ĩ'oian
 kida."§
- 13 Tominkaru dakotan idi patoman Pa'ina'o
 Covenant, uruu idi Kiwiini'oraz Covenant, aona'o
 ni'i naa uaiapa-kao.

9

Imi'i baara'a'o na'iki aokazi ia'o Tabernacle

¹ Aizii kiwiini'oraz Tominkaru toman covenant Israelitenaο tuma, kaina'a'o choochiapa-karu kakinaorinaa kida na'iki kaina'a imi'i baara'a'o Tabernacle.* ² Wurū'u Tabernacle kamicha mada idi'o utoma-kao; na'iki dya'utama'o unazoo. Kiwiitapa'o unazoo ida'a kaina'a lamp, miisa† baara na'iki bread upaawa'a; wuru'u kiwiitapa'oraz unazoo, uruu dakota-kao Kabaun Nazoo Kaimana'o.

³ Tabernacle nazoo buutapa-kao kamicha mada kazadinpa'o idi, aizii uruu barau itinapu kaina'a ba'oran unazoo, uruu dakota-kao Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun. ⁴ Uruu nazoo ida'a kaina'a altar, gold idi'o utoma-kao, incense‡

§ 8:12 Jeremiah 31:31-34 * 9:1 Tabernacle: Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii. † 9:2 miisa: English ida'an, table. ‡ 9:4 incense: kaduunu'o shanaribai.

kawaodapa-kizinao. Na'iki kaina'a Moses kakinaori pakarannaa, ipai'o ukamadata-kao gold idi. Aizii pakara nazo'o, kaina'a kamoti gold idi'o utoma-kao, paida'o manna[§] idi. Kaina'a kapam Aaron wadookori soda'oraz da'i, na'iki kaina'a dya'utam kuba kataida'u kida'o na'a'oraz Tominkaru Paradan saadinpan.

⁵ Aizii pakara paawa'a kaina'a Cherubnao* kainaabatapa'o Tominkaru kaina'an, ikutuba kida kadamardinapa wuru paawa ana'a oii-karu so'ota-kizinaoaz. Mazan kai aonaa zii turuu wakadaktinan kaimanaiman di'oraz aimaakan kida dau'a'a.

⁶ Aizii aimaakan kida minziiwa-kida-kao dono'o naa ipai na'apa, faadaanao morotan nii ipai kamoo kiwiini'oraz unazoo di'iti, isha'apata kizi pakaudin-kizi. ⁷ Mazan Faadaa Umanawunu'oraz pa'an, soo uru'o nii morota wuru di'iti'i ba'oran unazooz, kamicha mada kazadinpa'oraz barau itinpu'oraz, na'iki umorotan na'iti baukapa karikaonan ipai wunu. Na'iki umorotan nii na'iti, soo una'akan an izai patuma utaan ni'oraz Tominkaru ati, pa'oian dikin ii na'iki wuru dikin ia'a oii-karu kida pidannao sha'apataniaz maaitapinaka-daun.

⁸ Kaimana'o Doronaa kaimanaiman ukainaabatan wa'ati wuru ida'ana'a, aonaa zii na'itim morota-karu wuru di'iti'i Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun, wuru kaina'an

§ 9:4 manna: uruu Tominkaru dyuudauzoniaz Israelitenaon wanyukunuu nii aokazi iki ina'iaakapan dono'oraz mapidantaka'o amazada ii aka.

* 9:5 Cherubnao: angelnao kawanu'o, na'auzo maonapa Tominkaru dazaba'a. Di'ora'a kida Cherubnao dikin toma-kariwai gold idi, kainaabata'o Tominkaru taba wuru'u.

kawana'ati zii'i, kiwiitapa'oraz Tabernacle. ⁹ Di'oraz aimaakan, kainaabata wa'ati kai kida'o aimaakan dau'an. Utukapa-kida wa'ati kaiman kida'oraz aimaakan taa-kao, na'iki uzai kawaoda-kaoaz Tominkaru ati, aonaa turuu usaabaan pidan choochiipa'o nyukunuu pa'oian ai. ¹⁰ Wuru'u kakinaorii kidaz wuru dau'an kida'o karikaonanu'u: aimaakan kida turua'oraz unika-kao na'iki utuza-kao dau'ana'o, na'iki chikainkaru kida dau'ana'o. Na'apa'oraz kakinaorii kida, nanai ati'o karikaonan, aonaa nyukunui ia'o mani, ukaiwaapa-kao nii aita-kao atii wuru ida'ati'i Tominkaru tomanuz ipai aimaakan pa'inaa na'iki pana'a.

¹¹ Mazan uru'u naa Christ Umanawunu'o Faadaa taa'oraz wa'ati kaiman kida'oraz aimaakan, kaina'a'oraz naa kai. Na'iki umorota Tabernacle iti, powa'a'oraz zii pa'an umanawunun na'iki ukaimanan, aonaa pidan tomanii mani, oo aonaa di'ora'a amazada ida'a'o aimaakan kida idi'o mani utoma-kao.

¹² Aonaa umorotan na'iti pana'akan ida'an boogi† izain, na'iki tapi'iza dani izain, mazan umorotan paizain ida'an pa'an Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun di'iti, umorotan baukapa na'iki aona'o nii na'apainim koshan. Uruu idi aonaa utokon nii ukazannaatan waunao oia'o ai.

¹³ Aizii wuru'u boogi izain na'iki tapi'iza kazoti izain, na'iki pariti'i kida tapi'iza dani kawaoda-kariwai di'iki'oraz chibii-kao ida'an, turuu usaabaan pidan nanaa karikaonan, wuru kawana'ati'i ikakinaorinaaz,‡ mazan

† 9:12 boogi: English ida'an, goat. ‡ 9:13 Numbers 19:1-8

aonaa ĩnyukunuu ii mani. ¹⁴ Pidan saabaakao kaiman kaikapa'o kaduz ida'ana'a, mazan Christ izain powa'a zii manawun usha'apatan aimaakan umanawunu'o, utainan idi Tominkaru ati makasharutinaaka-daun, wuru ida'ana'a Doronai karikaonanu'oraz ukakupan. Uizain saabaan nii wanyukunuu wuru aia'a madiwautapa-ka'o sha'apatin-karu kida ai, turuu kizi washa'apatan wuru'u aimaakan, Tominkaru kakupa'oraz aiapanii washa'apatan.

¹⁵ Ukau'an Christ ida'ana'o wuru'u Tominkaru tomanuz Pa'ina'o Covenant, turuu kizi Tominkaru dapadaniinaouz papidanannao nii zaamatan ukowaadauzoniaz pataan nii, karikaonanu'oraz kaiman kida'o aimaakan. Turuu usha'apan na'apa, usha'apanum kau'an mawaka'a naa Christ, muuda-kida'o nii pidannao wuru aia'a ĩpataka'uta-kaoaz pa'oian dikin ii, wuru'u ĩsha'apatauzonii kidaz ĩmashaapan dono'oraz zii Kiwiitapa'o Covenant waranu'u.

¹⁶ Aizii pidan mawakan an mani, na'iki kaina'a uwa'akan pasaadanii mawaka-karu kaaritannaa, kowaada'o nii kanomnao ati'o nii wuru'u usha'apauz kida taa-kao umawakan dono. Aonaa kanom zaamatan wuru'u aimaakan kidaz pa'idiwau nii wuru'u kaarita kawana'ati, soo uaitapa-kao dono mishi, mawaka'a naa wuru'u saada'oraz mawaka-karu kaaritannaa.

¹⁷ Usha'apanum kau'an wuru'u mawaka-karu kaaritannaa madiwautapa-ka'o, pidan saada'oraz kakupan an zii; ukaiwainan nii soo umawakan dauna'an.

¹⁸ Uruu idi'o kapam Kiwiitapa'oraz Covenant Tominkaru tomaniaz Israelitenaο tuma,

kaiwainan soo zowii-kariwai uzai izain kaiwaa-kao ida'an. ¹⁹ Kiwiitapa'o aimaakan Moses sha'apatan, ukowaadan pidannao ati ipai Tominkaru dyuudaniaz uizo'ati-kao, usaadinpan kawana'ati kakinaorii kida ida'a. Udauna'an uzaamatan tapi'iza dainao izain, wunu tuma na'iki wuza'o kaznizo idi, na'iki hyssop waoda ida'an uchibian kakinaorii kaaritannaa, na'iki ipai pidannao. ²⁰ Aizii uchibian pu'u, ukian, "Di'oraz izai, uruu kainaabata'o Tominkaru toman covenant unao Israelitenaο tuma, unao izo'atin ni'o."§ ²¹ Na'iki na'apa kapam uchibian wuru'u Tabernacle, na'iki ipai aimaakan kida kaiwaapa-kariwaiz choochiapa-karu dono na'ii. ²² Mishi, kakinaorii kian kawana'ati, marii ipai aimaakan kida saabaa-kao kaiman izai ida'an, na'iki Tominkaru so'otan oii-karu kida soo izai shoota-kao ida'an.

*Christ mawakanuz
so'ota oii-karu kida*

²³ Wuru'u toma-kariwaiz aimaakan kida, aokazi ia'oraz kaduz kawan, saabaa-kao kaiman uzai zowiapa-kao ida'an. Mazan aokazi ii, uzai zowiapa-kao aonaa uturuan. Uaiapa powa'a'o zii aimaakan umanawunu'o pa'an. ²⁴ Christ aonaa umorotan Kabaun Nazoo Kaimana'o di'iti, wuru'u pidan tomaniaz aokazi ia'o choochiapa-kizai dikiniz karikaonan, mazan umorotan aokazi iti manawun. Kai ukadishitapan Tominkaru kanaapu'u wadikin ii.

²⁵ Jewnao Faadaan Umanawunu'o, umorotan baukapa ipai wunu Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun di'iti, una'akan uzai izain patuma.

§ 9:20 Exodus 24:8

Mazan Christ aonaa umorotan aokazi iti utain kizi mani powa'a an kida. ²⁶ Una'apauzon an mani, powa'a an kida mani umawakan amazada tominan di'iki. Mazan ukaawankan baukapa karikaonan, amazada ikoda'anan di'iti'i naa patokon, utain kizi pamainaabata-kinnaa nii oia'o, pazowii-kaao ida'an.

²⁷ Ipai pidan mawakan nii baukapa, na'iki uruu dauna'an ikootowapa-kida-kaao nii Tominkaru kanaapu iti. ²⁸ Na'apa ukau'an, Christ taainan baukapa pamawakan ida'an uso'ota kizi iriba pidannao oian kida. Uwa'atin nii koshan, aonaa oii-karu dau'ana'ora'a naa mani, mazan ukazannaata'anan pidannao zaudapainouznaa uruu.

10

Jesus ida'ana'o kazannaatin-karu

¹ Wuru'u Jewnao kakinaorinaa, soo dikinii karikaonan wuru'u, kainaabata'o ishazaba wuru'u kaiman kida'oraz aimakaan wa'atipa'oraz zii. Ukau'an uzai kawaodapakaaoz Jewnao kakinaori kawana'ati'oraz, aonaa uturuan usaabaan pidannao kaiman, wuru'u taainainouz Tominkaru ati, uzai taa-kaao pu'u padamata powa'a an kida ipai kamoo, na'iki ipai wunu. ² Aizii wuru'u pidannao taainainouz Tominkaru ati, umishiin dono mani isaabaa-kaao kaiman manawun pa'oian ai, aonaa kanom nii mani inyukunuu kowaadan kaina'a zii i'oian, na'iki ipai mani uzai zowiapa-kaaoz mashaadan. ³ Mazan wuru'u uzai zowiapa-kaaoz nyukunuu-kida'o nii pidannao oian kida ipai wunu.

⁴ Usha'apanum kau'an aonaa tapi'iza kazoti izain na'iki boogi izain ka'iitan paso'otan oii-karu kida.

⁵ Uruu idi'o ukau'an, Christ kaawan dono'oraz imi'i baara ati, ukian Tominkaru ati,

“Aonaa puaipan uzai zowiapa-kao na'iki kaiman kida'o aimaakan taa-kao pu'ati, mazan putaa õnanaa zowii-karu nii pu'ati.

⁶ Uzainao kawaoda-kao, oo uzai zowii-kao kida oii-karu kida so'ota-kinao ni'oraz,

aonaa punyukunuu konaukian ãdau'an.”

⁷ Udauna'an Christ kian,

“Di'i õgaru'u, Tominkaru, sha'apata'o nii puaiapanii õsha'apatan,

na'apa usaadinpan kawana'ati õdau'an kaki-naorii kaaritannaa ida'a.”*

⁸ Christ kian, “Aonaa puaipan uzai zowiapa-kao kida na'iki kaiman kida'o aimaakan taa-kao, oo uzainao kawaoda-kao na'iki uzainao zowii-kao oii-karu kida so'ota-kinao ni'oraz, aonaa punyukunuu konaukian udau'an.” Ukian kaikapa'a, uzainao zowiapa-kao taa-kao pu'u padamata kakinaorii kian kawana'ati.

⁹ Udauna'an ukian, “Di'i õgaru'u, Tominkaru, sha'apata'o nii puaiapanii õsha'apatan.” Ukau'an Tominkaru katokonota wuru'u uzainao zowiapa-kaoaz, na'iki ukawadauntanuz Christ mawakan ida'an.

¹⁰ Usha'apanum kau'an Jesus Christ sha'apatan idi Tominkaru aiapanii usha'apatan, ipai usaabaan waunao kaiman Tominkaru ati, wuru ida'ana'a Jesus taanuz pananaa baukapa, na'iki aona'o nii na'apainim koshan utaanuz.

* **10:7** Psalm 40:6-8

11 Ipai faadaa kadishitan na'iki usha'apatan pakaudin-kizi ipai kamoo, na'iki utaan powa'a an kida bauda'apa'o kaduz aimaakan, wuru'u uzai zowiapa-kaoz. Aona'oraz na'apainim turuu uso'otan oii-karu kida. 12 Mazan Christ taa paizain baukapa uzowii-kaoz dono'oraz, na'iki aona'o nii utaan powa'a paizain oii-karu kida dikin ii, udauna'an usakanatan Tominkaru diwa'ora antanapu. 13 Na'ii kai uzaudapan atii Tominkaru muudan utarubanao uwaranu'u. 14 Pataainan ida'an baukapa, karikaonanu'o nii Christ kaimandan pidannao saabaa-kariwainauz Tominkaru ati.

15 Na'iki Kaimana'o Doronaa aida-kida wa'ati mishi'o wuru'u, ukianuz kaikapa'a.

Kiwiin ukian,

16 “Aizii kaikapa'o nii wuru'u Pa'ina'oraz Covenant òtoman ni'oraz ìtuma, diina'iki'oraz zii kamoo kida wa'atipan di'ii, Naobanai kian.

Òmuudan nii òkakaori kida ìnyukunuu ii ìdi'itinapa-kinaa nii,
na'iki òsaadan niizu ìnyukunuu ida'a ìnyukunuitapa-kinaa niizu.”†

17 Udauna'an ukian,
“Aona'o nii powa'a ònyukunuan ì'oian kida na'iki dikauda kida'o aimaakan ìsha'apataniaz.”‡

18 Ukau'an wuru'u oii-karu kida so'ota-kaoz dono'o naa, aona'a naa powa'a wuru aiapa-kaoa'a uzai zowiapa-kaoz, oii-karu dikin ia'oraz.

Maonapadin-karu Tominkaru ida'ati

† 10:16 Jeremiah 31:33a ‡ 10:17 Jeremiah 31:34b

19 Ukau'an õiribannao, aonaa watarian, turua'a naa wamakon aizii Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun di'iti, Jesus izain ida'an. 20 Usha'apanum kau'an uda'atan wa'ati dunapo pa'ina'o na'iki kakupa-kinaiz, mako'oraz Tominkaru di'iti manawun. Tawuru'u kamicha mada awautapa'oraz pidan Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun ai, aona'a naa powa'a aizii ubuutapan waunao Tominkaru ai. 21 Ukau'an, ukaina'an idi umanawunu'o waFaadaan kazowautapa'oraz Tominkaru Dapu ainao, wuru'u upidanannaouz, 22 marii wamaonapadinan Tominkaru ida'ati mishi'o wanyukunuu na'iki ma'ozaka'o wamishidapan ida'an, wanyukunuu kida ida'an saabaa-kariwaiz naa wuru aia'a wanyukunuu baiainapanuz oia'o idi, na'iki wananaa kida ida'an chikaa-kariwaiz naa kaimana'o wunu idi. 23 Marii wazaamatanpan kaimanaiman wuru di'iti'i wazaudapaniaz naa Tominkaru sha'apatan wa'ati, waaitapan idi umishian nii ipai aimaakan ukowaadaniaz pasha'apatan nii. 24 Marii wadi'itinpan na'apam kizi wama'ozakadan wairibannao, ïmarainpaaka kizi na'iki ïkaminka'uaaka kizi. 25 Mana'a wamarina'ata'ana'a wuru'u wabaokopainpauzonuz baokopa wamin-mishidannao tuma, baokoinao marina'atan kawan wuru'u pabaokopainpauzonuz, mazan wama'ozakadaaka mishi'oraiman. Na'iki uaitapan idi'i naa Naobanai kaawan kamoon maonapatan, uma'ozakadaaka powa'a zii. 26 Aizii wa'oipan an zii waaipan ati'i naa karikaonan, waaitapan dauna'ana'a naa mishi'o kuwai Christ dau'ana'o, aonaa ba'oran mawaka-

karu nii kaina'a so'ota'o nii wa'oian kida.
²⁷ Mazan kanom wa'akin kaina'a wazaudapan
 nii, soo tarii-karu wuru aia'a: Tominkaru
 pataka'utanuz pidannao na'iki Tuubaru'o Tikazi
 ai, wuru'u mainaabata'o ni'oraz Tominkaru
 tarubanao. ²⁸ Pidan dikintapa'o Moses Kakinaori,
 aonaa turuu ukazannaatinan pazowii-ka'o ai,
 dya'utam oo idikinauda'u pidannao kian dono
 mishi'o udikintapan. ²⁹ Aitaniimana'o nii pidan
 pataka'uta-ka'o tuukii, ukashadan idi Tominkaru
 Dani, na'iki utaapan idi madiwautapa-ka'o nii
 wuru'u izai, kainaabata'oraz Pa'ina'o Covenant,
 saabaa'oraz uruu kaiman, oia'o ai; na'iki
 udakoopan idi Kaimana'o Doronaa aida'oraz
 kamarainpan-karu. ³⁰ Waaitapa Tominkaru
 kiinii sha'atii, “Ōpataka'utan nii wunaou'u
 sha'apatainaouz oia'o aimaakan. Ōkaunaatinan
 nii ī'ati.”§

Na'iki ukian kapam, “Naobanai'o nii
 pataka'uta papidanannao wuru kawana'ati'i
 īsha'apataniaz.”* ³¹ Tominkaru kakupa'oraz
 pataka'utan dono pidan, kichana'iki-kia'o
 manawun wuru'u.

³² Mazan unyukunuitapa tawuru'u kiwiini'oraz
 kamoo kida, utominpan dauna'ana'oraz
 zii mishi'o kuwai dau'u. Ubaiaapa iriba
 kasha'ora kida'o aimaakan, mazan upu'u
 aonaa ukaakinpan wuru ati'i ubaiainapanuz.
³³ Panaadon kida da'i parada-karu udau'an
 dikauda'o ida'an, na'iki uantamikita-ka'o iriba'o
 pidannao kanaapu'u, na'iki panaadon kida da'i

§ **10:30** Deuteronomy 32:35 * **10:30** Deuteronomy 32:36

minziiwa ukaminka'utan ba'orainao antamikita-kariwainao unao kawan kapam. ³⁴ Unao na'apa kapam ubaiainpan wunao tuma'a kaboota-kariwainao taraa-kizai iti. Na'iki usha'apauz kida kazata-kaos dono'oraz ipai u'ai, upu'u ukonaukian, usha'apanum kau'an uaitapa kaina'a aimaakan u'idiwau powa'a'o zii umanawunun pa'an, na'iki karikaonanuo ni'oraz una'an.

³⁵ Ukau'an aonaa pa'i umarina'ata'ana'a wuru'u ukadishitapanuz ma'ozaka, usha'apanum kau'an kaina'a uwini pinaa umanawunu'o. ³⁶ Aonaa pa'i ukashadina'ana'a, uruu turuu kizi usha'apatan Tominkaru aiapanii sha'apata-kaos, uzaamata kizi wuru'u ukowaadauzoniaz pataan nii. ³⁷ Tominkaru paradan saada-kariwaiz kian, "Aona'o ni'i naa utomunu'ikin,

arawu'u wa'atipa'oraz kaawan nii;
aona'o nii utomunu'ikidapan pawa'atinuz.

³⁸ Ōpidanan mashaapa'oraz sakitapa kakupan nii mishidapa-karu ida'an, mazan utanawatinan an powaa iti ō'ai, aona'o nii ōnyukunuu-atin."†

³⁹ Waunao aonaa pidannao padantinainao mani powaa iti, na'iki waziwadinainao mani, mazan waunao mishidapainao, na'iki kazannaata-kariwainao pa'an.

11

Mishidapa-karu

† 10:38 Habakkuk 2:3-4

¹ Na'apa'oram ati'o wuru'u mishidapa-karuz? Uruu wuru'u waaitapanuz wanyukunuu ii mishi'o nii aimaakan kida sha'apan wuru'u wazaudapaniaz naa. Na'iki waaitapan aimaakan mishiin aonaan pu'u padamata watukapanuzu.

² Pidannao mashaapainauz kotua'a naa, kaiman Tominkaru nyukunuu ĩtuma ĩmishidan idi. ³ Wamishidan ida'an, waaitapa ipai amazada toma-kaao Tominkaru paradan kawana'ati, wuru'u tukapa-kariwaiz aimaakan kida tominan, aonaa tukapa-kariwai aimaakan di'iki'o mani.

⁴ Abel mishidan ida'an, utaan Tominkaru ati kaimana'o pakawaodanii Cain taanii ai. Tominkaru kian kaiman unyukunuu aimaakan kaimana'o dau'an Abel taaniaz. Ukau'an umishidan idi, udakota-kaao kaimana'o pidan nii. Abel mawaka'a naa, mazan pamishidan ida'an pakawan zii ukakuwaapan.

⁵ Enoch mishidan ida'an, una'aka-kaao aokazi iti, aonaa utiwaan mawaka-karu, na'iki aonaa turuu pidan ikodan uruu, usha'apanum kau'an Tominkaru na'akan idi uruu.* Una'aka-kaao ua'ii, Tominkaru Paradan kian, Tominkaru naudapa patukapan umashaapanuz.

⁶ Ukau'an aizii uaitapa, aonaan an pidan mishidan, aonaa na'apam Tominkaru nyukunuu konaukii-kida-kaao. Sha'apa'oram pidan wa'atin an Tominkaru ida'ati, marii umishidan kaina'a Tominkaru, na'iki marii umishidan Tominkaru'o nii kawinipinaata wunaou'u mishi'oraz ĩdorotan uruu.

⁷ Noah mishidan idi, uizo'ati Tominkaru paradan, Tominkaru kakinaowan dono'oraz

* 11:5 Genesis 5:24

uruu aimaakan kida dau'an aona'oraz zii padamata utukapan; na'iki utoma udaru'o kanawa ukazannaata-kinaa nii pairibannao. Paizo'atin ida'an, Noah aida-kida pidannao oian, mashaapainouz wuru'u amazada baara'a. Na'iki umishidan kau'an, Tominkaru dakotan Noah kaimana'o pidan nii.

⁸ Abraham mishidan ida'an, uizo'ati Tominkaru paradan, udapada-kao dono'oraz umako kizi ba'oran wiizai baara iti, wuru'u Tominkaru kowaadauzoniaz pataan nii u'ati. Uwa'aka pawii zi aonaan pu'u uaitapan na'iti'oram wuru'u pamakonuz. ⁹ Abraham mishidan ida'an, umashaapan tawarai kawan wuru'u wiizai baara ii, Tominkaru kowaadauzoniaz utaan nii u'ati. Utoman pamashaapa-kizi nii, umashaapan wiizibai ida'a kida karikaonan. Isaac na'iki Jacob na'apa kapam imashaapauzon, zaamatainao ni'oraz kapam amazada baara pawii zi nii, Tominkaru kowaadauzoniaz utaan nii i'ati. ¹⁰ Usha'apanum kau'an Abraham zaudapan wuru'u donoiz, karikaonanu'oraz nii una'an, dono i Tominkaru tomaniaz paaitaan kawana'ati.

¹¹ Abraham mishidan ida'an, utunarunaoun pu'a'a naa padamata, na'iki Sarah maskonnaoun pu'a'a naa manawun, upu'u okaudanin. Umishida Tominkaru mishiian nii wuru'u paparadanuz.† ¹² Abraham tunarunaou'u naa manawun, ikoda'o nii mawaka'azo'ora'a

† **11:11** Abraham mishidan ida'an, ... Umishida Tominkaru mishiian nii wuru'u paparadanuz oo "Sarah mishidan ida'an, omaskonnaoun pu'a'a naa manawun, upu'u zii okaudanin omishidan idi Tominkaru mishiian nii wuru'u paparadanuz."

naa. Mazan iriba utakaan-daunnao tominan, na'apa wizinao iriban kawan aokazi ii aka'oraz, na'apa kaatu kawan paran danoma an kida'oraz, aona'oraz uka'iita-kao uaita-kao.

¹³ Ipai di'oraz pidannao mawakan pamishidapan bii'i. Aonaa ĩzaamatan wuru'u aimaakan kida Tominkaru kowaadauzoniaz pataan nii ĩ'ati, mazan ĩtukapanuzu munapo pa'ua'ii na'iki ĩkonaukii udau'an. Na'iki ĩkowaadan paugaru morowautapainao na'iki tawarainao imi'i baara'a.

¹⁴ Pidannao kaikapa'oraz ĩparadan, ĩaidakidan kaimanaiman ĩdorotapan pawiiizi ni'i naa manawun. ¹⁵ ĩdi'itinpan dono mani pawiiizi dau'u ĩwa'akaniaz, ĩkiwa'a naa mani powaa iti.

¹⁶ Mazan ĩnyukunuu tuukii pa'an kaimana'oraz wiizai dau'ati, wuru'u aokazi ia'oraz. Ukau'an Tominkaru, aonaa ukiba'azoo-kidan padakotakao ĩTominkarun nii, usha'apanum kau'an usaabaa donoi ĩmashaapa-kizi nii.

¹⁷⁻¹⁸ Abraham mishidan ida'an, utaa Isaac zowii-karu nii, Tominkaru tiwaa-kidapan dono'oraz uruu. Abraham ati'o sha'atii tawuru'u Tominkaru kiauzonuz: "Isaac ida'ana'o nii wuru'u pukatakan-daunnaounuz."[†] Mazan upu'u Abraham minziiwa utaan paudani bauda'apauzoz zowii-karu nii Tominkaru ati, ¹⁹ Abraham mishida Tominkaru ka'iita pakadishita-kidan Isaac umawaka-kizi iki. Na'iki ukawana'ati mishi usha'apan, turuu kii-karu, Abraham ikoda Isaac powaa ati umawaka-kizi iki.

[†] **11:17-18** Genesis 21:12

20 Isaac mishidan ida'an, udapada-kidan kaiman kida'o aimaakan Tominkaru di'iki sha'apa'o nii paudainao Jacob na'iki Esau ati, na'iki itakaan-daunnao ati diina'iti'i.

21 Jacob mishidan ida'an, upishaan Tominkaru sha'apatan kaiman kida'o aimaakan Joseph dainao ati, pamawakan ua'ii. Udawukapan utoriinpan Tominkaru ati udiridinpan pawadookori paawa'a.

22 Joseph mishidan ida'an, umawakapan dono'oraz naa, uparadan Israelitenaon maikon dau'an Egypt iki, na'iki ukian itati marii kizi ina'akan uniwa'uz. §

23 Moses daronao mishidan ida'an, ushakatan dauna'ana'oraz, idizan uruu idikinauda'u kauzu, usha'apanum kau'an itukapan idi uruu koraidaonaa konaunam sodi'o; na'iki aonaa itarian king dyuuzai.

24 Moses dyaupain dono'oraz naa, Naobanai Pharaoh dani zunaaba dyaupaitan pu'u padamata uruu; umishidan ida'an aonaa uaipan padakotapa-kaon Pharaoh takaan nii.

25 Mishi'oraiman uaiapa pa'an pabaiatan kasha'ora kida'o aimaakan Tominkaru pidanannaon tuma, una'azootapan ai oii kida'o aimaakan, aona'o ni'oraz una'an tomunu'iki.

26 Udi'itapan baiatin-karu Christ ati powa'a pa'an umanawunun ka'idiwau-karu ai ipai wuru'u umanawun kida'oraz aimaakan idi Egypt ia'oraz. Usha'apanum kau'an udi'itinpan pawinipa dau'u diina'iti'oraz Tominkaru taan

§ 11:22 Joseph mishida upidanannaon kiwan nii Israel iti, Tominkaru paradan kawana'ati, na'iki ukian ina'aka kizi unanao idida kiziz Israel ii. (Genesis 50:25)

ni'oraz u'ati. ²⁷ Moses mishidan ida'an, uwa'akan Egypt Baara, aonaa utarian king to'oran ai. Moses aonaa ukaakinpan, ikoda'azo'o utukapanii Tominkaru aona'oraz turuu utukapa-ka'o. ²⁸ Na'iki Moses mishidan ida'an, utaapa wuru'u Passover Kamoon na'iki udyuuda izai chibii-ka'o, uruu aonaa kizi Mawaka-karu Angelin zowian Israelitena'o dainao daonaioranao, wuru'u kiwiitapainaouz ĩshakatan.*

²⁹ Pidannao mishidan ida'an, ĩtaraukan Red Sea, na'apa arada'o baara ana'o kawan, mazan Egypt Baara sannao tiwaan patarauka'akan na'apa, baukapa ĩnaraada'aka-ka'o. ³⁰ Israelitena'o mishidan ida'an, donoi Jericho awauribanaa kida dorautan, Israelitena'o kora'uupan dauna'an ubarau ii aka 7 kamoo, ĩkora'uankanuzu baukapa ipai kamoo. ³¹ Rahab, kaminshu'u-shoroaba, mishidan ida'an, aonaa ozowii-ka'o wunao tuma'a dikintapainaouz Tominkaru, usha'apanum kau'an konaukii odapaapan tawunaou'u Israelitena'o awunuuta'ana'oraz na'apam amazada aidinpan.

³² Turuu zii õna'itidan õkakuwaapan, mazan aonaa amazada turuuan manawun õkowaadakinanao nii Gideon, Barak, Samson, Jephthath, David, Samuel, na'iki prophetnao dau'u. ³³ Di'oraz pidannao, ipai ĩmishidan Tominkaru, ukau'an ĩka'iita pamizaataakapan na'iki pakaakinapakidan ba'oran wiizai ikiinao soldyaannao. ĩsha'apata aimaakan sakitapa'o na'iki ĩzaamata Tominkaru kowaadaniaz utaan nii ĩ'ati. ĩtarata baudokorunao dako kida, ³⁴ ĩmakada tuubaru

* **11:28** Exodus 12:21-30

kida'o tikazi, ikidoapa pazowia'azoo-kaao ai marii idi. Inao kakataimana'o mazan itoma-kaao ma'ozaka; umanawun imizaataakapan mizaataakakizai ii, na'iki kaakinapa itarubanao itati.

³⁵ Zunnao mishidan ida'an, itukapan paudainao kadishita-kida-kaao powaa iti mawaka-karu di'iki. Baokoinao antamikita-kaao kaziwa'o ida'an atii imawakan, aonaan idi imuudan pamishidan. Usha'apanum kau'an itaipan idi pakadishita-kida-kaao kakupa-karu ida'ati kaimana'oraz pa'an.

³⁶ Aizii ba'orainao banikiita-kaao na'iki ba'izii-kaao, na'iki ba'orainao do'oo-kaao na'iki ikaboota-kaao taraa-kizai iti. ³⁷ Itowii-kaao itoo-kaao ida'an udaru kida'o kuba idi, itaasata'aka-kaao pazikon an, itowii-kaao marii idi. Itaiwadinpan kaznizo mada oo boogi mada kida ida'an karikaonan kowas; aonaa itsha'apauz nii, itataka'uta-kaao kaziwa'o ida'an, na'iki itantamikita-kaao.

³⁸ Ina'iaakapan mapidantaka'o amazada di'ii'aka, na'iki midukuo baawu ii aka; imashaapan kuba'un kida ida'a na'iki ka'unaru shaawa ii kida. Wuru'u mishidainaouz, kaiman manawun ityaun wuru'u imi'i baara sannao ai, aonaa turuu imashaapan ituma.

³⁹ Ipai wunao pidannao, kaiman Tominkaru nyukunuu ituma imishidan idi, upu'u aonaa bauda'apa ityaun zaamatan ipai wuru'u Tominkaru kowaadaniaz utaan nii. ⁴⁰ Mazan waunao ati powa'a'o zii Tominkaru aipan pasha'apatan aimaakan kaiman wa'ati, uruu baokopa kizi waunao inao tuma saabaa-kaao kaiman manawun diina'iti'i, Tominkaru aipan kawana'ati.

12

Na'apam Tominkaru tominapa-kidan paudainao

¹ Aizii wuru'u iriba'oraz pidannao, wadi'itinapa-kinaa ni'o. Īmashaapauzon kaduz aida-kida wa'ati na'apa'oram ati'o mishidapaku. Ukau'an marii wamarina'atan ipai aimaakan wuru'u awautapa'oraz waunao, na'iki oia'o zaamatinpa'oraz wa'ida'ati. Na'iki ma'ozaka wataapa wanyukunuu, aonaa wakashadina'ana'a, na'apa pidan dimatina'o kawan dimatin-karu ida'a. ² Marii waawunuutapan soo Jesus di'iti, uruu ida'ana'o wamishidanuzu, na'iki wamishidapanuz karikaonan uruu ida'ana'o. Jesus baiaapa mawaka-karu cross ida'a, aonaa unyukunuupan na'apam ukakiba'azonnann. Usha'apatan di'oraz aimaakan uaitapan idi Tominkaru taan nii konaukii-karu utokon ii. Na'iki kai usakanatapan Tominkaru diwa'ora antanapu. ³ Udi'itapa na'apam Jesus tuudan ipai wuru'u oia'o pidannao sha'apataniaz dikauda kida'o aimaakan u'ati. Ukau'an mana'a ukashada-dina'ana'a na'iki ukaakinpa'ana'a. ⁴ Wurū ida'ana'a utiwainanuz dadara umasha'apata'azookan idi oia'o ubaiaapan kasha'ora'o, mazan upu'u aonaa na'apainim zii uzowii-kaō umishidapan dikiin ii. ⁵ Umanyukunuuta'a naa mooko tawuru'u Tominkaru paradan kida ma'ozakada'oraz unyukunuu? Udakotan unao paudainao nii. Ukian,

“Ōdani, aonaa putaapa'ana'a madiwautapa-ka'o
 nii karikaonan wuru'u,
 Naobanai kakinaotanuz pugaru dadara'o
 na'iki kaziwa'o ida'an,
 na'iki aonaa pukashadina'aka'ana'a
 Naobanai kakinaotan dono pugaru.

⁶ Usha'apanum kau'an Naobanai kakinaota wu-
 naou'u pamarainpaniinaouz.

Na'iki ukakinaota ipai paudainao.”*

⁷ Ukau'an utuudapa wuru'u ubaiatinanz,
 usha'apanum kau'an darui kakinaotan kawanu'o
 unao wuru'u. Tominkaru taapan unao
 paudainao nii. Ipai daniinao, ĩdarunao kakinaota
 ĩdyaun. ⁸ Tominkaru kakinaota ipai paudainao,
 ukau'an aonaan an ukakinaotan unao, aonaa
 mishi'o mani udainao unao. ⁹ Ipai waunao
 kaina'a wadarunao, imi'i baara'a kakinaota'o
 waunao. ĩkakinaotan dono waunao wazaamata
 wuru'u ĩkakinaori kidaz. Ukau'an powa'a'o
 nii zii ukaimanan manawun wazaamatan
 an waDaru aokazi ia'o kakinaori kidaz,
 uruu idi kaina'a'o nii kakupa-karu wa'ida'a.
¹⁰ Wadarunao, imi'i baara'a'oraz kakinaota
 waunao wapa'inan dono zii. ĩkakinaotan waunao
 wuru kawana'ati'i ĩaitapanuz wakakinaota-kao
 aiapa-kao. Mazan Tominkaru kakinaotan
 waunao kaminka'uta'o nii waunao, mishi
 kizi wanaudapan wamashaapan Tominkaru
 aipan kawana'ati. ¹¹ Aonaa wakonaukii-
 kidan wakakinaota-kao dono kaziwa'o ida'an.
 Kaziwa pidan kakinaota-kao, mazan diina'iti'i,

* **12:6** Proverbs 3:11-12

watominpan dauna'ana'a naa wakakinaota-
kao idi, kaiman wanyukunuu na'iki kaiman
wamashaapan.

*Na'apam pidannao aiapa-kao
ĩmashaapan*

¹² Unao kapati'ora'a naa, ukau'an
uma'ozakada'a naa unyukunuu koshan.
¹³ Umashaapa sakitapa'o mashaapa-karu
kaduz ida'a, uruu baokoinao mishidainaouz
kapatinaouznaa ma'ozakadinan nii, uruu
aona'o nii ĩkapatin powa'a'a naa manawun.
¹⁴ Utiwaa umashaapan kaiman ipai pidannao
tuma, na'iki utaaain Tominkaru ati, umuudina'a
naa kaimanaiman oia'o ai. Na'ia'oram pidan
aona'o utaaingan, aona'o nii utukapauzon
Naobanai Tominkaru. ¹⁵ Ukarodin pa'i aonaa
kizi na'ia'oram unao padantinan powaa iti
Tominkaru kamunanban ai. Ukarodin pa'i aonaa
kizi na'ia'oram unao to'orapa'o unyukunuu.
Na'apa'o pidan turuu upataka'uan ipai unao.
¹⁶ Ukarodin pa'i aonaa kizi na'ia'oram unao
da'awupan aonaa pamin-mazidan tuma mani.
Na'iki ukarodin pa'i aonaa kizi na'ia'oram unao
Esau kawanun, madi'itinapaka'a Tominkaru
dau'u. Esau, uruu Isaac dani kiwiitapa'o, na'iki
uru'o nii zaamata padamata ipai aimaakan
padaru ai. Mazan Esau taa wuru'u pa'ati'oraz
aita-kao, bauda'apa paraapi sodi'o wanyukunui
dikin ii. ¹⁷ Unao, uaitapanii sha'atii Esau
sha'apatan dauna'an wuru'u aimaakan, upu'u zii
uaipan padaru dapadan kaiman kida'o aimaakan

sha'apan pa'ati.† Kaziwa upishaan pazaadan bii'i, mazan aonaa udaru taa'azoonuzu u'ati. Usha'apanum kau'an Esau, aonaa uikodan kanom ida'an papana'ada-kinaa nii wuru'u pasha'apataniaz aimakaan.

18 Unao, aonaa uwa'atin midukuo Sinai ida'ati,‡ turua'oraz upishata-kao na'iki ka'awapa'oraz tikazi idi. Uruu midukuo ida'a kaina'a maruta'o, kasha'ora-karu na'iki awaru kawaoru. 19 Kaina'a kuwudii§ aran na'iki parada-karu. Israelitenao abatan dono'oraz parada-karu, kaziwa ipishaan aonaa kizi ĩabatan powaa'az. 20 Aonaa ĩabata'azon wuru'u kichana'iki-kia'oraz parada-karu. Wururu'u parada-karu kian, “Na'ia'oram pidan oo uzai pishatan di'oraz midukuo, boo-kao nii kuba idi atii umawakan.” 21 Wururu'u aimakaan ĩtukapaniaz tuukia'o ukichana'iki-kian. Uruu idi Moses kian, “Ōnaka-nakaan ōtarian idi.”

22 Mazan unao, uwa'atin Zion Naawa ati pa'an, na'iki kakupa'oraz Tominkaru wiizi ida'ati, wuru'u Jerusalem aokazi ia'oraz. Unao wa'atin wunao angelnao ida'ati iriba'oraz manawun, konaukia'o ida'ana'oraz ĩbaokopatinpan. 23 Uwa'atin wunao baokopainpan ida'ati dakota-kariwainauz Tominkaru dainao nii, kiwiitapa'oraz ĩshakatan.* Ĩ'uu kida saada-kariwai'i naa aokazi ii. Unao wa'atin Tominkaru ida'ati, di'itapa'oraz ipai pidan kaimanan oo oian. Na'iki uwa'atin Tominkaru pidanannao

† 12:17 Genesis 27:30-40 ‡ 12:18 Exodus 19:16-25

§ 12:19 kuwudii: Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii. * 12:23 Ipai Tominkaru dainao kiwiitapa'oraz udani shakatan kawanu'o.

doronaanao ida'ati, mawakainaouz mazan saabaa-kariwaiz naa ïdyaun kaiman. ²⁴ Uwa'atin Jesus ida'ati, uruu ida'ana'o Tominkaru toman Pa'ina'o Covenant. Uwa'atin Jesus izain ida'ati, chibii-kariwaiz wa'oian chikaa-kinao nii, umanawunu'oraz pa'an Abel izain ai.†

²⁵ Ukau'an ukarodin na'iki aonaa utarata'ana'a ukinao Tominkaru paradan dono. Baokoinao ïtarata pakinao u'ai aonaan idi ïabata'azon uparadan. Ukakinaowan dono'oraz ïdyaun imi'i baara'a, mazan aonaa ïdobatan papataka'uta-kao ai. Ukau'an powa'a'o nii zii manawun wabaiaapan pataka'utin-karu wamaabata'azookan an Tominkaru, kakinaowa'oraz waunao aokazi iki! ²⁶ Tawuru dono'o uparadauzonuz kiwiitapa, nakaina'aka imi'i baara, mazan aizii ukian kainaaba'o ida'an, “Baukapa'a naa koshan ònakaan nii imi'i baara, mazan aonaa uruu mani karikaonan, ònakaan nii aokazi kapam.” ²⁷ Parada-karu kida, “Baukapa'a naa koshan,” kia'oraz, kaimanaiman ukainaabatan wa'ati ipai aimakaan toma-kariwaiz nakaa-kao nii na'iki ïmuuda-kao nii pana'itinapu pawiiizi ai, soo aimakaan kida aona'oraz na'itim ïnaka-kao na'an nii pa'an. ²⁸ Ukau'an marii wakonaukian Tominkaru ati, usha'apanum kau'an kaina'a wawiiizi ni'o, aona'oraz turuu unakaa-kao. Marii wakonaukii-kidan Tominkaru na'iki wamanawuntapan uruu, wakichana'ikin ida'an u'ai, ²⁹ usha'apanum kau'an waTominkarun tikazi kawanu'o, kawaoda'oraz aimakaan kaiman-daun.

† 12:24 Genesis 4:10

13

Na'apam wakonaukii-kidan Tominkaru wamashaapan ida'an

¹ Pakawan umarainpaaka umin-mishidannao tuma. ² Aonaa umanyukunuuta'ana'a udapaapan tawarainao udapu ida'ati, usha'apanum kau'an pabi'i kida pidannao dapaapa tawarainao padapu ati, aonaan pu'u ĩaitapan ĩnao angelnao. ³ Unyukunuupa pidannao taraa-kizai ia'oraz, utarainpa'o kawan ĩtuma. Unyukunuupa baiatinainao, ubaiatina'o kawan ĩtuma.

⁴ Marii ipai pidan taapan mazida-karu kaimana'o nii manawun. Na'iki daiarui na'iki daiaroi, aonaa kizi ĩpataka'uan pamazidanuz, ĩdawatan ida'an ba'oran pamin-mashaapan nii. Tominkaru mishi'o nii upataka'utan wuru'u pidannao kiaapaakainauz madoronaa-daun, na'iki ba'orantapainauz.

⁵ Aonaa umarainpa'ana'a puraata. Uturuuda wuru'u aimakaan u'ida'a'oraz. Tominkaru kiinii, “Aona'o nii õwa'akauzon pugaru,

aona'o nii õmanyukunuutauzon pugaru.”*

⁶ Ukau'an waaitapan idi kaimanaimanazu, turuu wakian,

“Aona'o nii õtarian, usha'apanum kau'an kaina'a Naobanai õminka'u nii.

Aonaa turuu pidannao sha'apatan õgaru.”†

⁷ Unyukunuitapa uzowaunaanao tominapa-kidauzoz unao Tominkaru Paradan kida dau'u. Udi'itapa kaiman kida'oraz aimakaan sha'apan ĩmashaapan idi Tominkaru ati atii ĩmawakan.

* 13:5 Deuteronomy 31:6 † 13:6 Psalm 118:6

Ukau'an ma'ozaka umishidapa ñao kawan.
⁸ Jesus Christ, aonaa upana'adinauzon, pakawan uruu munumunu'o kawan, na'iki aizii, na'iki karikaonanu'o nii.

⁹ Mana'a utaapada'ana'a ipai pabi'inaaka kida'o kakinaorii na'akan unao pana'iti'i naa. Marii mishi'oraiman unyukunuu kida ma'ozakada-kaō Tominkaru kamunanban ida'an, aonaa kakinaorii kida izo'ati-kaō ida'an mani wanyukunui daua'oraz, aona'oraz ukaminka'utan pidannao izo'ati'oraz uruu kaduz kakinaorii.

¹⁰ Mazan õaipan pa'an wadi'itinpan wuru dau'a'a taa-kariwaiz Tominkaru ati, wuru'u chikaa'oraz wa'oian. Na'iki wuru'u kaudinainaouz Tabernacle di'ii, aonaa turuu ñinan wuru'u taa-kariwaiz oii-karu chikaa-kinaoaz.†

¹¹ Umanawunu'o Faadaa, una'akauzonii uzainao izain Kabaun Nazoo Kaimana'oraz Manawun di'iti, utaa kizi oii-karu kida dikin ii. Mazan wuru'u uzainao nanaa kida kawaoda-kaō paniba ii, Jewnao kawiiizibitinapa-kizi ai.

¹² Ukau'an Jesus paniba ii umawakan donoi ai kapam, usaabaa-kinaa nii papidanannao kaiman manawun oia'o ai paizain ida'an.

¹³ Ukau'an wamako Jesus di'iti paniba iti Jewnao kawiiizibitinapa-kizi ai, wakashaapa washa'apata-kaō, na'iki wabaiaapa kapam uruu kaduz aimakaan kakiba'azonna'o uruu

† **13:10** Faadaanao, turuu ñinan dunai wuru di'iki'i taa-kariwaiz Tominkaru ati. Soo wuru'u uzainao taa-kariwaiz oii-karu chikaa-kinoo nii, aonaa turuu ñinan udunaa. Ñkawaoda pa'an ipai wuru'u uzai nanaa paniba ii, munapo Jewnao kawiiizibitinapa-kizi ai.

baiaapaniaz kaduz. ¹⁴ Aonaa karikaonanu'o donoi nii da'a'a imi'i baara'a wa'ati, mazan waunao, tuukii wazaudapan donoi wuru'u wa'idiwau ni'oraz diina'iti'i pa'an.

¹⁵ Ukau'an aizii Jesus ida'an, marii wataainan Tominkaru ati wakonaukii-kidan ida'an uruu, wakowaadan ida'an wuru'u kaiman kida'o aimaakan usha'apataniaz. ¹⁶ Aonaa umanyukunuuta'ana'a usha'apatan kaimana'o ba'orainao ati, na'iki uka'idiwaaka ituma, usha'apanum kau'an na'apa kida'o pa'an aimaakan taa-ka'o, Tominkaru konaukii udau'an.

¹⁷ Uizo'ati uzowaunaanao na'iki unaubaapa wuru'u ikaudinanuz. Inao awunuutapa'o unao, usha'apanum kau'an inaou'o nii kowaada na'apam isha'apatan pakaudin-kizi Tominkaru ati. Uizo'ati idyaun, konaukii kizi isha'apatan pakaudin-kizi. Aonaan an uizo'atin, isha'apatan nii pakaudin-kizi kasha'ora-karu ida'an, na'iki aona'o nii kanom unao ikodan na'apa'o di'iki.

¹⁸ Aonaa usokoda'ana'a utoriinpan wa'ati. Waaitapa aonaa kanom dikauda'o nii washa'apaapan, mazan karikaonan washa'apata'azon kaiman kida'o aimaakan.

¹⁹ Tuukii manawun opishaan utoriinpan o'ati, marii kizi Tominkaru dyuudan ogaru powaa ati kadiman unao ida'ati.

Kaarita katokon-tinan

²⁰⁻²¹ Aizii marii Tominkaru konaukii-kida-ka'o, uruu taa'o wanyukunuu kaiman-kinaa. Ukadishita-kida waNaobanaa Jesus mawaka-karu di'iki. Na'iki marii Jesus konaukii-kida-ka'o, uruu umanawunu'o kaznizo taapiki. Uruu izain

ida'ana'o Tominkaru toman Pa'ina'o Covenant, aona'o ni'oraz na'apainim ukatokonon. Aizii marii Tominkaru taan ipai kaimana'o aimaakan unao sha'apata-kinaa nii aimaakan paaipan kawana'ati. Na'iki marii usaabaan waunao paaipan kawana'ati, Jesus Christ ida'an, na'iki marii utaapa-kao umanawunu'o nii karikaonan. Amen.

²² Öiribannao, tuukii manawun õpishaan unao, uabatapa kizi kaimanaiman di'oraz kuwai õsaadaniaz õma'ozakada-kinaa ni'oraz unao; wuru'u õkaaritanuz, aonaa udawuan manawun. ²³ Ökowaada'azon u'ati wa'inawuzu Timothy kodita-kida-kaoa'a naa taraa-kizai iki. Ukaawan an kadiman, baokopa'o nii wawa'atin watukapa'anan unao. ²⁴ Ukowaada pa'i waparadan kida ipai uzowaunaanao ati, na'iki ipai Tominkaru pidanannao ati. Wairibannao Italy ikiinao dyuudan kapam paparadan unao ati. ²⁵ Marii Tominkaru kamunanun ipai unao ati.

**Kaimana'o Tominkaru Paradan
New Testament in Wapishana (GY:wap:Wapishana)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wapishana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Wapishana

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
198b856d-ac64-5e95-afee-2b1cb3b356c1